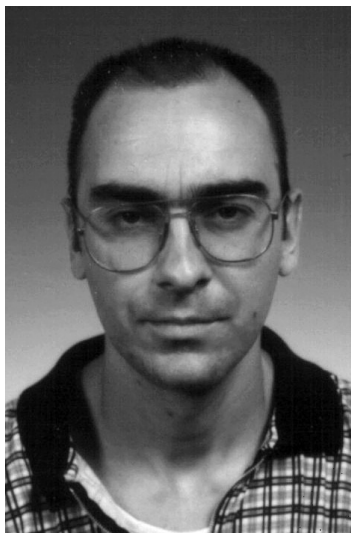

Иван Панић

ОДВРАТНА ДРАМА

ИВАН ПАНИЋ је рођен 1964. године у Београду.

Дипломирао драматургију 1990. године на Факултету драмских уметности.

До сада написао драмске комаде: *Сад Се Смеј Соџире* (1990), *Сократиов ѿсѣаменѿ* (1992), *Бол – Болен* (1993), *Кад ћеи доћи* (1999), *Тоѿ од ѿреиње – скица за ѿорѿреѿ једноѿ Србина* (2000), *Одврати́на драма* (2001).

Иван ПАНИЋ

ОДВРАТНА ДРАМА

ЛИЦА:

ОБРЕН
ДР
СЕЉАНКА
СЕЉАК
РАДНИК
ПРВИ ЧОВЕК
ПРВА ЖЕНА
ДРУГИ ЧОВЕК
ДРУГА ЖЕНА
КОНОБАРИЦА
ПРВИ ПИЈАНАЦ
ДРУГИ ПИЈАНАЦ
ЛЕВА ФРАКЦИЈА
ДЕСНА ФРАКЦИЈА
ЖИВКА
БРАДОЊА
ГОСТ

Ординација. За сѝолом седе Др и Обрен Мијајловић.

- ОБРЕН: Драги господине докторе, ја сам дубоко захвалан што сте ме примили.
- ДР: Госпођа Петронијевић се тако усрдно заложила за вас...
- ОБРЕН: Драга, најдража Софија! Заиста, да нема пријатеља, човек би... У данашње време, нарочито...
- ДР: Искрено, господине Мијајловићу, после онога што сам од ње чуо, ваш случај ме је одистински заинтригирао.
- ОБРЕН: Да, мој случај! То је, заиста... један, тако... случај...
- ДР: Нервозни.
- ОБРЕН: Па, не... Уствари, да... Признајем.
- ДР: Нема потребе, господине Мијајловићу. Опустите се. Ако желите, можете и прилећи.
- ОБРЕН: Прилећи?... Драги мој господине докторе, пре него што сам имао среће да дођем код вас, ја сам био, тако – потпуно самоиницијативно, да не кажем наслепо – код једног нашег колеге... Знате шта ме је та... та безначајна особа питала, чим сам ушао у ординацију?
- ДР: Претпостављам да је то било оно уобичајено питање...
- ОБРЕН: Да ли ми је уредан сексуални живот и колико често мастурбирам.
- ДР: Свако од нас има свој приступ пацијенту...
- ОБРЕН: Молим вас, тај фројдист ме није поштено ни погледао! Преписао ми је брдо лекова и заказао ново виђење, тек за двадесет дана! А, видите, мени је потребан неко ко ће ме саслушати, али истински саслушати! Ко ће ући у моју проблематику, са разумевањем, људским и професионалним, пријатељски посаветовати, упутити, па тек тада, ако треба – нека дођу и ти лекови! Не бежим ја од њих, али топла људска реч и гвоздена врата отвара!

ДР: Потпуно вас разумем, господине Мијајловићу. Реците ми сада... Да ли је уредан ваш сексуални живот? Колико често мастурбирате?

Неколико њренуџака најџџе џџџине. Обрен је у шоку. Заџџим џрасне у смех.

ОБРЕН: Одлично, господине докторе!... Колико често... На тренутак сам помислио... Заиста одлично! Софија ме је, срећом, упозорила да сте ви прилично неконвенционална личност! Иначе бих сада устао и отишао!

ДР: Ето, мало да вас опустим. Добро је да сте схватили шалу. Откад сте ушли, од вас нервоза бије као промаја. Је ли сада мало лакше?

ОБРЕН: Неупоредиво лакше, драги господине докторе! Осећам да смо на истој таласној дужини! Ви сте пуни позитиве!

ДР: То је боље... А сада, драги мој, да видимо шта вас мучи.

ОБРЕН: Не знам одакле да почнем...

ДР: Ја мислим да није лоше отпочетка, мада, лично, новине читам с краја.

Поново мало обосџраноџ смеха, сада неџџџо усџљенијеџ неџо малочас. Заџџим најџеџнуџџа џауза, џоком које се Обрен врџољи на сџџолицџ.

ДР: Дакле.

ОБРЕН: Дакле, све је почело једне среде ујутру, пре тачно двадесет и три дана...

Део џџџаце, џде се џродају сџр и кајмак. Уобичајена џџџачна живосџџ. Продавци нуџџкају муџџџерије, довикивање и ценкање.

ОБРЕН: Среда је иначе мој баксузан дан. Све лоше што ми се у животу десило – десило ми се баш некако у сред среде... Среда је била кад сам кренуо у први разред основне школе. Среда је била кад сам кренуо у армију. У среду сам пао на возачком испиту и никада га више нисам положио. У среду сам се оженио, и среда је била кад ме је жена избацила из стана. У прву среду после тога изашли смо на рочиште, а три среде касније и формално смо се развели...

- СЕЉАНКА: Пробај сира, господине! Види га како је бели, ко млеко!
- ОБРЕН: *(Проба сир)*
И ето, баш у ту среду није дошао мој сељак Вита, из Славковице, код кога већ годину дана редовно купујем сир. Ја сир волим и трошим га уз све оброке. Зато ми је врло важно какав сир купујем и од кога купујем...
- СЕЉАК: Кајмак, грађани, златиборски, жут ко дукат!... Ајде, комшија, купи још ово мало што ми остало, па дидем кући!
- ОБРЕН: Не, хвала... Значи, то мора да буде чист сир, бели, пуномасан, ни млад ни стар, ни много јак, а ни превише слаб. Да има душу, да му је нису извадили заједно с кајмаком. Крављи, обавезно, јер мирис овце – недајбоже козе! – осетим на километар. Да се не хвалим, али за сир сам специјалиста. Кад га ја одаберем – то је онај прави! Ту нико не може да ми подвали!
- ЦИГА: Еј, господине!... Господине!
- ОБРЕН: Мени кажеш?
- ЦИГА: Теби, бре! Оди вамо! Оди!... Слушам те, бре, шта причаш, и да знаш да си у праву. Не зна сира свако да купи. Само прави домаћин уме да одабере добар сира.
- ОБРЕН: Тешко је наћи прави сир. Ја, ево, купујем код Вите, и до сада нисам имао замерки.
- ЦИГА: Код ког, бре, Виту?
- ОБРЕН: Код Вите, из Славковице... Али, данас, видим, нема га.
- ЦИГА: А, код тог Виту!... Па, шта мислиш, што га нема?
- ОБРЕН: Можда што је киша, досад је увек долазио...
- ЦИГА: Е, мој господине... Био он јутрос, ал га уватила инспекција.
- ОБРЕН: Каква инспекција?...
- ЦИГА: Па ова, санитарна... Покварен му сира. Пун длаке.
- ОБРЕН: Вита?!...

ЦИГА: Ма јок, сира. Длаке, длаке, мој господине! Дал од њега, дал од бабу му, ил од краву – шта знам ја.. Ал длаке, и у сира, и у канту ди држи сира.

ОБРЕН: Па, шта се десило?!

ЦИГА: Просули га, све.

ОБРЕН: Виту?!...

ЦИГА: Ма јок, море, сира.

ОБРЕН: Ето ти! Ко би рекао, онакав чист и фин сељак...

ЦИГА: Није злато све што сија. Ево, и ми Цигани смо црни, па смо опет људи, ко и други... Него, слушај. Видим да се разумеш у сира. На, пробај овог мога.

ОБРЕН: Не, стварно...

ЦИГА: Ама! Само пробај! Неће се отрујеш... Ако кажеш да не ваља – ево цела канта, цабе да носиш кући!

ОБРЕН: Таман посла...
(Проба сир)
Ммм... Да знаш да није лош...

ЦИГА: Јел лажем ја?! А?!... Кажи, господине! Јел лаже Цига?! Ајд још мало...

ОБРЕН: Стварно, добар сир... Пошто кило?

ЦИГА: Пусту, море, лако ћемо за цену, ако си купац!

ОБРЕН: Како пусти?... Морам да знам, можда бих узео кило...

ЦИГА: Их, кило! То, бре, ја сам поједем, без децу, за доручак! А друго, ту сам сад, и ко зна кад. Боље тебе да се обезбедиш на време.

ОБРЕН: Шта знам, као да није најчистији...

ЦИГА: Чис ко суза! У девет вода пран!

ОБРЕН: Не мислим то, него, онако, по мирису... Као да мало заноси...

ЦИГА: Видим ја шта је, господине. Ко још купује сира од Цигани, јел тако?... Нека, немој сад ту, што да се лажемо... Ал, да знаш, ја да ти кажем – у праву си, сто посто. Ди то има да Цигани праве сира? Прљави, смрду ко фуге, претурају по контејнери... То за сира није, мој господине. Јел тако?... Тако, тако. Само, видиш, код мене је то друго. Ја сам са жену цео живот радео у Шведску.

- ОБРЕН: Па, ти му, значи, дођеш као неки господин?
- ЦИГА: Мене су газде у Шведску звале хер Кокан! Хер Кокан, бите ајне кафе! Мит цукер, бите! Ја, ја, данке!... Па ондак, онај Турчин из пекару у Цвиндерштрасе... Ало, хер Кокан! Ало, комши! Бурек мет месо, бурек мет сир?... Нисмо ти ми ко ови обични, одрпани Цигани, ми смо, бре, господа!
- ОБРЕН: А чији је сир?
- ЦИГА: Па, мој. Од жену.
- ОБРЕН: Не, мислим – од чега је?
- ЦИГА: Од млеко.
- ОБРЕН: Мислим – од које животиње?
- ЦИГА: Од које ти волиш! Све има код Цигу! Од краву, од овцу, од козу, од кобилу... Од тицу, ако треба, Цига ће нађе!
- ОБРЕН: Ја волим од краву... Крављи сир, хоћу да кажем...
- ЦИГА: Е, овај што си пробо, тај ти баш од краву! Од моју Булу, само је с детелину и чисто сено раним! С изворску воду је појим! Деца ми од ње млеко пију! Ајд, жив ми ти! Ево, за тебе, ко за брата! Шес киле да ти дам – три да платиш!
- ОБРЕН: Таман посла, много је то за мене!...
- ЦИГА: Пет!
- ОБРЕН: Не, не...
- ЦИГА: Четри! – миран ти, миран ја!
- ОБРЕН: Ама, човече, шта ће ми толики сир!
- ЦИГА: А колко би ти?... Ал, по души да кажеш.
- ОБРЕН: Шта знам... Пола киле, кило, не више...
- ЦИГА: Ево ти три, у здравље да изедеш! Две ми плати и носи! Ајд!

Ординација. Улази Обрен, са кесом сира у руци.

- ДР: И? Обрлати вас Цига?
- ОБРЕН: Обрлати ме да узем три киле, али сам само две платио. Нисам ни ја пао с крушке.
- ДР: Дајте ми ту кесу... Овде у врх главе ако има кило и по.
- ОБРЕН: Ма, шта кажете?!... Није ваљда!

- ДР: Јел бар сир био чему?
- ОБРЕН: Пробајте.
- ДР: Па, сад... Добро, да пробам...
(Прекo воље узима њарченце сира из кесе, нејoверљиво
џа њoмиршице, џрицне, ња њљуне)
Их, бре! Шта је ово?!
- ОБРЕН: Подвали ми, џубре циганско! Један ми дао да пробам, а други ми продао!... Проклети обер Ром! Од Цигана и сељака у овој земљи не може више да се живи!
- ДР: Зашто мислите да баш од Цигана и сељака не може да се живи?
- ОБРЕН: Исти су! Цигани се посељачили, сељаци се поциганчили! Знате шта је најгоре?... Има их свуда. Извиру на све рупе, као мрави. Угушиће нас.
- ДР: Кога то – нас?
- ОБРЕН: Па нас, грађане, староседеоце, нормалне људе. Мене, вас, госпођу Софију Петронијевићеву... Појешће нас својом некултуром, својим лоповлуком, ниским страстима, ужеглим мастима...
- ДР: (Бележи)
Добро, шта је даље било?
- ОБРЕН: (Баца кесу са сиром у канију)
Даље сам отишао на Пјерову сахрану...

Кайела за кремацију. Сџерилна, сасвим нејравославна, баш како доликује. Ковчеџ. Пирамида умесџо крсџа. Венци и нешџо букеџа. Ђуџљиви скуџ. Из џозадине – озбиљна музика. Неко време џраје, џа се џрекине – док окрену џраку; џако неколико џуџа.

- ОБРЕН: Нисам од оних што зазиру од сахрана. Напротив, увек сам некако волео да одем на добру сахрану...
- ДР: Шта подразумевате под добром сахраном?
- ОБРЕН: Свакако не оне примитивне, да не кажем сељачке укопе, са доминантним воњем тамјана. Под добром сахраном подразумевам, пре свега, једну културну, цивилизовану кремацију, где уместо тугаљивог поповског запевања, човек може да ужива у бираној класичној музици... Свакако, треба направити разлику између кремација по потреби и кремација по слободној вољи.

- ДР: Будите љубазни, направите разлику.
- ОБРЕН: Врло радо... Елем, кремације по потреби карактеристичне су за онај слој најширих маса, које немају породичних гробница, нити могућности да их себи обезбеде. Услед тога, такви се одлучују за кремацију, као јефтинији и једноставнији вид сахране. Јасно вам је да се већином ради о дошљацима, који су још до јуче чували овце на неком брду, а онда се спустили у град, мислећи, ваљда, да су бесмртни и да никада неће умрети... Са друге стране, кремације по слободној вољи примерене су неспутаним духовима који се ничега не боје, којима се фућка за све богове овога и онога света и који се, попут индијског мудраца Калана, свесно опредељују за пламен, храбро пркосећи глупим и бесмисленим причама о некаквом васкрснућу. Не хтети више, не ценити више, не стварати више – када би та велика уморност заувек била далеко од мене! – рекао би Заратустра бесмртног Ничеа... Уосталом, зар није боље, хуманије, племенитије, како хоћете! – планути као луча и сагорети у једном бескрајно малом делићу времена, него претворити се у легло црва и трунути у земљи, као нека гњила кухињска крпа.
- ДР: Верујете ли у Бога?
- ОБРЕН: Ту сам вас чекао!... Молим вас, шта је то, уопште, бог? Деда с брадом, који нас посматра с неба и слатко нам се смеје? Или, пак, некаква слепа, бестијална сила, фантастични демијург, која нас бацака тамо-амо и управља нама по законитостима, што за нас остају навек недокучиве? Питања бескрајна, а одговора ниоткуда... Верујем да нечега има, да неки инжињер повлачи конце наших живота, а да ли се он зове Христ, Буда, Муда, Мухамед или Зевс – дефинитивно није битно.
- ДР: Света Тројица?

- ОБРЕН: Политика! Чиста по – ли – ти – ка!... Отац, син, свети дух, тата, мама и банана, тралала, тралали – али, коначно, чему све то? Толика компликација, толика филозофија, потпуно непотребно... Дубоко сам убеђен да је то све само лукаво смишљена поповска ујдурма, као и васкрсење. Где то има да мртав човек оживи? Ко је тај што је видео Лазара? Нека се покаже! Ја, док не сагледам својим очима, док не опипам својим прстима – ништа не верујем... Сложићете се са мном, црква је одувек манипулисала сиротим, непросвећеним народним масама, е да би остварила своје мрачне, у већини случајева искључиво политичке циљеве. У позадини свега тога, читаве те приче о богу, светом тројству, рају и паклу и тако даље и тако ближе, леже, наравно, новац, власт, амбиција. Једном речју, воља за моћ... Уосталом, филозофи су до сада свет само различито тумачили, а заправо се ради о томе да се он измени.
- ДР: Енгелс?
- ОБРЕН: Не, Маркс. Тезе о Фојербаху. Последња, једанаеста теза.
- ДР: *(Бележи)*
Идете ли у цркву?
- ОБРЕН: То место свих порока и зала? Никада!
- ДР: Да ли се осећате као хришћанин?
- ОБРЕН: Не видим зашто спутавати себе једном тако ускогрудом дефиницијом? Лично, дубоко верујем у инкарнацију. Убеђен сам да сам у неком од својих претходних живота био риба.
- ДР: То је занимљиво. Причајте ми мало о томе.
- ОБРЕН: Па ето, воду напросто обожавам. Чини ми се, да нема воде – умро бих од жеђи.
- ДР: Зашто мислите да сте били риба? Зашто нисте били, на пример, морнар? Или делфин, можда кит?
- ОБРЕН: Не примећујете?
- ДР: Шта?...
- ОБРЕН: Све то, што сте сада набројали – све су то сисари. Малима.
- ДР: А, тако?... Тачно.
(Бележи)

- ОБРЕН: Разумете ме сад? По извесним теоријама, први сисари и јесу настали од риба, које су изашле из воде и шкрге замениле плућима... Коначно – шта да се прича? – Дарвин је ту закон.
- ДР: А стварање света за седам дана, по Светом писму?
- ОБРЕН: Трице и кучине! Ја сам настао од мајмуна, и тачка! Нико не може да ме убеди у супротно!... Уосталом, образован човек само треба мало да се осврне око себе, да сагледа све те радничке и сељачке физиономије, које нас окружују, па да схвати сав узвишени домет оригиналне Дарвинове мисли.
- ДР: *(Бележи)*
Да се вратимо на сахрану... Ко је тај... Пјер?

Каћела за кремацију. Обрен сјаје исјред ковчега, вади папир, чита државим гласом.

- ОБРЕН: Нема више Петронија Петра Петровића, нашег милог Пјера. Нема више колеге и пријатеља, човека и друга, на кога смо увек могли да се ослонимо. Чија нас је зрачећа доброта обасјавала као топло јутарње сунце, кад зором изађе да још једном, по ко зна који пут, обасја ову чемерну долину суза. Отишао је драги наш Пјер, отишао заувек, у тамно и црно ништавило, у чијем су безданом ждрелу скончали многи пре њега, а где ћемо се, једнога дана, и сами наћи... Да, њега нема, али у нама, његовим пријатељима, остало је топло људско сећање на његову благу, племениту душу и онај срдачни осмех, који смо сви добро познавали и толико волели. Несебично посвећен другима, Пјер није имао времена да мисли на себе. Опака болест није му то опростила. Нека му је вечна слава!
- СВИ: Слава му!

Музика се нагло прекида. Излази радник, износи параван исјред сандука.

- РАДНИК: Нестало је струје, тако да ковчег неће бити спуштен. Церемонија је завршена. Изволите напоље.

Ожалошћени лагано излазе. Радник скупиља цвеће, износи га напоље и баца у канџу. Зајим премишља сандук на колица и њих одјуре поред канџе.

- ОБРЕН: Какав одвратан дан!

ПРВИ ЧОВЕК: Ђути, бар смо били унутра... Замислите само да је, по овом кијамету, неки пијани поп пола сата мрсомудио: вјечнаја памјат, вјечнаја памјат.

ПРВА ЖЕНА: Децо, причајте ви шта хоћете, али Пјер је увек имао стила. Једном атеиста – до краја атеиста! Волела сам код њега ту непоколебљивост, ту тврдоћу.

ПРВИ ЧОВЕК: Какву тврдоћу?

ДРУГИ ЧОВЕК: Па шта мислиш, какву је то тврдоћу она волела код Пјера?

ПРВА ЖЕНА: Е, ти већ!...

ДРУГИ ЧОВЕК: Не знам о чему се ради, али углавном је нешто око пушења.

Сви се смеју.

ДРУГА ЖЕНА: Какав је план, децо?

ДРУГИ ЧОВЕК: Ред би био да попијемо по једну, за покој душе.

ПРВИ ЧОВЕК: Има ту, поред гробља, једна кафана.

ПРВА ЖЕНА: Шта мислите, имају ли куваног вина?

ДР: Колико често конзумирате алкохол?

ОБРЕН: Ту и тамо, не превише... Волим ликере, шери бренди, по неки коњачић. Понекад, уз ручак, шприцер или црно вино... Наравно, не наше. Никада нисмо имали квалитетна црна вина. Наша вина су континентална, кисела, без оног карактеристичног букеа, којим се одликују и најлошија страна вина... Од пива отекнем као балон. Стварно не разумем људе који пију пиво и још уживају у њему. Ракија такође. Смрди као ђаво... Наравно, број један је виски. То је пиће без премца! С водом или без воде, с ледом или без леда, са содом или без соде... На партијама пасијанса, код покојног Пјера, знали смо да стучемо три “Џонија” за ноћ...

ДР: *(Бележи)*

Значи, после сахране отишли сте у кафану...

ОБРЕН: Кафана?!... Ђумез! Прљави прозори, флекави столњаци, смрад шкембића и загорелог пасуља! Али, напољу је пљуштала киша, а унутра је бар било суво... Ушли смо и сместили се за сто у ћошку...

Кафана. Госџи – њар редовних њијанаца, неколико ѓробара и радника ѓрадске чисџоће. Из њозадине – народна музика. Улази друџиџво са сахране, смешџија се:

ПРВА ЖЕНА: Ала је овде прљаво...

ДРУГА ЖЕНА: Грозно! Зар нисмо могли на неко друго место?

ПРВИ ЧОВЕК: Шта фали? – дрмнемо пар комада и разлаз!

ОБРЕН: Не заборавите на пленум Удружења...

ПРВА ЖЕНА: Ти, Оби, вечито измишљаш неке обавезе! Опусте се мало, човече! Тако је и Пјер, увек некуд јурцао, и где је сад? Тејкит изи, Оби! Једном се живи!

ДРУГИ ЧОВЕК: Пусте сад Пјера.
(Гесџом дозива конобарицу)
Молим вас!...

КОНОБАРИЦА: Изволите.

ПРВА ЖЕНА: Ја љу кувано вино.

ДРУГА ЖЕНА: Знам да љу дефинитивно испасти глупа што уопште пита-там, али да можда, којим случајем, немате “Бејлис”?

КОНОБАРИЦА: Немамо, жао ми је.

ДРУГА ЖЕНА: Знала сам. Онда и мени чашу вина. Само, најлепше вас молим – чисту чашу.

КОНОБАРИЦА: Без воде?

ДРУГА ЖЕНА: Молим?...

КОНОБАРИЦА: Мислите – чисто вино, без воде?

ДРУГА ЖЕНА: Не, не, мислим да чаша буде чиста. Чиста, опрана, разу-мете?

КОНОБАРИЦА: Разумем, госпођо. Не брините.

ДРУГА ЖЕНА: Дефинитивно бринем, зато и морам да нагласим.

ПРВИ ЧОВЕК: За нас – једну лозу и два вињака, с малом киселом.

КОНОБАРИЦА: Обични? Дупли?

ДРУГИ ЧОВЕК: Може дупли, за почетак.

Сви се смеју. Конобарица одлази.

ПРВА ЖЕНА: Дакле, ова наша црква је дефинитивно, али дефи-нитивно неспособна! Што им је било тешко да у ону салетину за кремације ставе неко грејање?

ДРУГА ЖЕНА: Шта се чудиш, какав патријарх, таква и црква! Риба смрди од главе, жено! Кућа блуда и разврата – ето ти шта је та наша вајна црква! Онај мој комшија поп сваког дана све дебљи и дебљи! Жена му се носи као манекенка! А кола што вози – тек то да видиш!

ПРВИ ЧОВЕК: Баш сам мислио нешто да га зовнем ових дана...

Сви се смеју.

ПРВИ ЧОВЕК: Не, стварно. Нешто лоше спавам ноћу. Био ми комшија, каже – подземне воде, неке струје, чудо... Мислим се нешто, да позовем попа, да ми мало закади по стану, чита неку молитву...

ДРУГИ ЧОВЕК: Ала га нађе! Тај ако ти не помогне, не знам ко ће!

ПРВА ЖЕНА: Знам ја! Знам ја!... Јеси пробао код шамана Белог Мага?

ПРВИ ЧОВЕК: Нисам. Чуо сам за њега...

ПРВА ЖЕНА: Човек је дефинитивно чудо! У директном контакту, или приликом посете месту у коме живиш, са сигурношћу утврђује присуство црне магије, проклетства, духова, демона, разних негативних зрачења, одређује њихово порекло и ефикасно их отклања. Следеће недеље полазим на кратак курс из шаманизма, па ћу те повезати с њим...

Конобарица доноси ѿуру.

ОБРЕН: Е па, даме и господо, да наздравимо нашем Пјеру!... Док је трајало – трајало је, лепо смо се дружили, али ето... Шта да се ради, такав је живот. Данас јеси, сутра ниси...

ДРУГИ ЧОВЕК: У бре, де ти оде!

ОБРЕН: Па добро, ред је да га поменемо...

ДРУГИ ЧОВЕК: Поменуо си га, и шлус! Шта ту има?!... Доста ми је смрти за један дан.

ОБРЕН: Па јес, и то што кажеш...

ПРВА ЖЕНА: Живели, децо! Да смо живи и здрави ми, што остадосмо!

СВИ: Тако је! То!... Живели!

Весело наздрављају, куцају се, ѿију.

ДР: То су, иначе, ваши пријатељи? Дуго се познајете?

- ОБРЕН: Цео живот.
- ДР: *(Бележи)*
О чему причате, кад сте заједно? У ком правцу се, најчешће, крећу ваши разговори?
- ОБРЕН: Ми смо, непотребно је то рећи, људи са високом школском спремом. Свакако, драги докторе, ми се не разумемо у поправку мотора са унутрашњим сагоревањем, замену гумице на славини или гајење пчела... Али, утолико су пре наши разговори на једном завидном, да не кажем – децентном интелектуалистичком пар екселанс нивоу... На пример – литература...

Конобарица доноси нову ѿуру.

- ПРВА ЖЕНА: ... А то је одиста вероватно, али не по непосредном садржају, већ по свом значењу. То је изразити пример стварања потенцијалних језгри. У каснијем периоду, овај став је мање изразит, етика ту надвладава естетику, па је етичка теза увек некако априори фиксирана, уносећи етички нормативитет у стварност, а затварајући поетску могућну стварност. Уосталом, као антитеза свим аберацијама, разарање простора живљења, помахнитало време у зараженом окружењу, одјечи света у вечитој зими, где полудели декаденти траже апокалиптичну инспирацију катаклизме...

- ОБРЕН: Позориште...

Конобарица доноси нову ѿуру.

- ПРВИ ЧОВЕК: ... То је изразити пример стварања потенцијалних језгри. А то је одиста вероватно, али не по непосредном садржају, већ по свом значењу. У каснијем периоду, етика ту надвладава естетику, овај став је мање изразит, па је етичка теза увек некако априори фиксирана, уносећи етички нормативитет у стварност, а затварајући поетску могућну стварност. Уосталом, разарање простора живљења као антитеза свим аберацијама, помахнитало време у зараженом окружењу, одјечи света у вечитој зими, где полудели екаденти траже апокалиптичну инспирацију катаклизме...

- ОБРЕН: Музика...

Конобарица доноси нову ѿуру.

ДРУГА ЖЕНА: ... У каснијем периоду, овај став је мање изразит, етика ту надвладава естетику, па је етичка теза увек некако априори фиксирана, уносећи етички нормативитет у стварност, а затварајући поетску могућну стварност. А то је одиста вероватно, али не по непосредном садржају, већ по свом значењу. То је изразити пример стварања потенцијалних језгри. Уосталом, као помахнитала антитеза времена у зараженом окружењу свих аберација, разарање простора живљења јесте одјек света у вечитој зими, где полудели декаденти траже инспирацију апокалиптичне катаклизме...

ОБРЕН: Филм...

Конобарица доноси нову ѿуру.

ДРУГИ ЧОВЕК: ... А то је одиста изразити пример стварања потенцијалних језгри, али не по непосредном садржају, већ по свом значењу. У каснијем периоду, као антитеза свим аберацијама, разарање простора живљења – овај став је мање изразит. Помахнитало време у зараженом окружењу ту надвладава естетику, па је етичка теза увек некако априори фиксирана. Уосталом, одјеци света у вечитој зими, где полудели декаденти траже апокалиптичну инспирацију катаклизме, уносе етички нормативитет у стварност, а затварају поетску могућну стварност...

ОБРЕН: И наравно, оно без чега ни један разговор данас не може да прође, а нарочито код нас интелектуалаца пар екселанс, истински забринутих за будућност ове јадне и напаћене земље – политика...

Конобарица доноси нову ѿуру. Сви су већ ѿрилично нацврцани, нико не слуша никога.

ПРВА ЖЕНА: Ко мени може да забрани да абортирам, ако ја хоћу да абортирам?! Ко?!... Јел ја живим на селу, па да морам испод жита да се чистим?! Доста тог лажног морала!

ДРУГА ЖЕНА: Црква је дефинитивно крива за све! Ти лукави попови само муте воду! Не каже се цабе – попови лопови! Одвратни братри, тове се и богате на наш рачун!

ПРВИ ЧОВЕК: Због таквих нам је привреда и пропала! Ааа, баћо мој, баћо мој! Умео би ја с тобом да изађем на крај, па би питао после јел има још! Да ми је власт, само пет минута! Све би ја то уза зид! Све!

ДРУГИ ЧОВЕК: Оћу и ја паре, али за мене нема! Не може ни да има, кад су лопови све покрали! Е, онда ћу и ја да крадем! Што сам ја глупљи од њих?! Оћу и ја да живим! Оћу и ја да будем лопов!

ОБРЕН: Чекајте! Станите!... Зар сте заборавили што смо се овде окупили?

ПРВИ ЧОВЕК: Стварно, што смо се овде окупили?

ОБРЕН: Због Пјера.

ПРВИ ЧОВЕК: Кога?

ДРУГИ ЧОВЕК: Јесам реко да ми га данас више не узимате у уста?!... Доста више те смрти!

ПРВА ЖЕНА: Остави нас, стока дебела... Оде. Дефинитивно оде.

ПРВИ ЧОВЕК: Где оде?...

ДРУГА ЖЕНА: Децо, Оби је у праву! Да попијемо по једну за покој душе...

Конобарица доноси нову ѿуру. Обрен јој даје касетѿу.

ОБРЕН: Молим вас, будите љубазни, пустите ову касету...

Конобарица ѿуциѿа касетѿу. Чује се музика – Тереза Кесовија, Кићо Слабинац, Оливер Драћојевић...

ПРВА ЖЕНА: Пјерова омиљена касета! Оби, ти си геније!

ДРУГА ЖЕНА: Децо, у возић! Ајмо сви у возић!

СВИ: Возић! Возић!

Њих ѿеѿоро се хваѿају у возић, ѿласно ѿевају уз музику са касетѿофона. У ѿозадини – ѿубреѿари и ѿробари се крсѿе, излазе из кафане. Обрен ѿрилази двојници ѿијанаца.

ОБРЕН: Господо, не замерите... Данас смо сахранили пријатеља, па мало прослављамо...

ПРВИ

ПИЈАНАЦ: Ако, бато, ако, ваља се!

ОБРЕН: Будите љубазни, придружите нам се, да сви заједно одамо пошту његовој сенци...

ДРУГИ

ПИЈАНАЦ: Може, ал да викнеш туру!

Пијанци се ѿакође хваѿају у возић, сви заједно ѿевају и бауљају кроз кафану.

- ОБРЕН: На жалост, баш кад је расположење достигло врхунац, морали смо да кренемо на пленум...
- ДР: Пленум?
- ОБРЕН: Пленум Удружења.
- ДР: Фино. Причајте ми о томе.
- ОБРЕН: Сви смо ми дугогодишњи Чланови. Редовно се окупљамо, јер само сједињенима и јединственима у чврсту песницу нико нам ништа не може...
- ДР: Откуд вам паде на памет једна тако јака метафора? Песница, као симбол, у историји има једно одређено значење...
- ОБРЕН: Није то никаква метафора! Песница – чекић! Како иначе нормалан човек да се брани од ових обер сељака, Цигана и остале турбо – жгадије?... Молим вас, ја нисам за примену силе, свака принуда мени је страна, али! – није ли још у Библији речено: око за око, зуб за зуб? Према томе – машино, машинко моја, пиши!
- ДР: Назор?
- ОБРЕН: Радован Зоговић. Пјесма о биографији друга Тита. Пјесма пета.
- ДР: *(Бележи)*
Да се вратимо на то ваше Удружење...
- ОБРЕН: Да, Удружење... Видите, у последње време, појавили су се неки елементи, који на све начине покушавају да унесу раздор у наше збијене редове...
- ДР: Какви су то елементи?
- ОБРЕН: Ево, па сами просудите... Тога дана, окупили смо се на пленуму, да заједнички доносимо одлуку хоћемо ли учествовати на једном изузетно културном Међународном такмичењу. Већина нас је за што хитније укључење у европске и светске токове, као предуслов за један нормалан грађански живот. Утолико пре што у Свету постоји једна општа неинформисаност о овом нашем простору. Свакако, добронамерни људи диљем Света претпостављају да нешто као некаква култура овде постоји, али то није довољно. Јер, сложићете се са мном, без културе се не може. На нама, интелектуалцима пар екселанс, лежи тешко бремене одговорности да разбијемо у Свету уврежену слику о нашој земљи као

ћевабциници, точионици шљивовице и колевци брадатих кољача... На жалост, има неких који мисле другачије. Овај историјски пленум коначно и до краја оголео је те биједне биједнике и указао на суштинске, тешко помирљиве, заправо – сасвим непомирљиве разлике у дубокој опречности наших дијаметрално супротних мишљења...

Просјорије Удружења. Чланство је подељено на леву и десну фракцију. Лева је знајно многобројнија, десна знајно малобројнија. У средини су две говорнице. За левом је Обрен, за десном Сељак.

ОБРЕН: Даме и господо, поштовани Чланови, драге колеге и још дражи пријатељи!

СЕЉАК: Браћо и сестре!

ОБРЕН: Добро вече!

СЕЉАК: Помози Бог!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Добро вече!

ДЕСНА

ФРАКЦИЈА: Бог ти помого!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Уа, богомољци! Сељаци! Језуити!

ОБРЕН: Молим за ред!... Дакле, ако је сируп од боквице, шумећа таблета витамина це и антибиотички коктел герамицина пута два дневно могући халуциноген – онда смо ми, поштоване колеге, изазивајући судбину с прага могућег запалења плућа својом одлуком да се унаточ томе, у агонији температуре и њеним адекватним делиријумима, овде окупимо, доживели нешто попут магичног, супермистериозног путовања, још од дана истоименог Битлс албума, само што је овде и сада психоделични Ленон Макартни трип замењен опијатима наше одлучности, решености и заједничког става да коначно, једном за свагда, пробијемо ту барикаду која нас дели од Европе и Света!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Браво! Тако је, Оби! Ујединимо се са Европом и Светом!

СЕЉАК: Европа, браћо и сестре, пре свега не зна чија је. Она не зна због чега је попљувано у њој очество и синовство. Она ништа не зна – осим онога што јој Жидови пруже

као знање. Она ништа не верује, осим оног што јој Жидови заповеде да верује. Она не уме ништа да цени као вредност, док јој Жидови не поставе свој кантар за меру вредности. Њени најученији синови су безбожници и атеисти, по рецепту Жидова...

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Уа, антисемити! Уа, расисти! Доле, јеврејофоби! Мрзитељи! Чобани!

ОБРЕН: Даме и господо, молим вас, правда је јело које се служи када су сви хладни! Не може се очекивати од бога да буде добар конобар! Уметност и култура, као коегзистентна форма отпора нас интелектуалаца пар екселанс – где се ефекат кича постиже вишеструком мултипликацијом лажних образаина гњиле стварности – осликава цео овај свет једном ликовном, нимало суптилном методом!

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Тако је! Живео говорник! Чиста поезија!

СЕЉАК: Највећи европски научници, браћо и сестре, уче да је природа једини бог, и да другог Бога изван природе нема, и Европа то прима. Њени политичари, као месечари у заносу, говоре о једнакости свих веровања и неверовања, односно оно што Жидови хоће и желе, јер им је потребно да се изједначе законски са хришћанством, да би после потисли хришћанство и учинили хришћане безверним...

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Доста! Геце! Гегуле! Геачине! Геаци!

СЕЉАК: Сва модерна гесла европска саставили су Жиди, који су Христа распели: и демократију, и штрајкове, и социјализам, и атеизам, и толеранцију свих вера, и пацифизам, и свеопшту револуцију, и капитализам, и комунизам. О томе треба да мислимо, браћо и сестре, и у вези с тим да исправљамо пут свој пре својих мисли, жеља и дела...

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Неофашисти! Клерфашисти! Православни фашисти! Ур – фашисти! Национал-социјалисти!

ОБРЕН: Молим вас! Даме и господо! И природа је оваква и онаква! Деси се да се црв, све меандрирајући – јер, и тај црв, даме и господо, има своје амбиције! – деси се да се и он попне уз науљани стуб, а лав се доле удави у

изненадној поплави! Дакле, ни ту ствари нису сасвим чисте и лако схватљиве!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Тако је! Живео црв! Доле брадати србаши!

ОБРЕН:

Не дозволимо да сељаци обузму нашу пажњу подилажењем најјефтинијим кич националним осећањима, јер ми смо, већ по својој вокацији, најчистији аналционали, у најширем распону од распојасаности, па до једне сасвим осебујне танкоћутности! Тек аналционално зауставља наше дисање својим сеизмичким кривуљама и фасцинантном антигеографском поезијом, а све то највише у оквиру мецофорте интензитета!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Дај им га, Оби! Уа, гибаничари! Уа, четници!

СЕЉАК:

Трагедија Европе, браћо и сестре, у томе је што се она приволела царству смрти, које сматра вечним, а одбацила царство Живота вечнога. Смрт, вечна смрт – то се може с правом написати на свима капијама, кроз које се улази у Европу...

ОБРЕН:

Птице и сви звуци узбуђених европских лугова, ритам попут гребанга мачијег баршуна по целофанском цвећу испод оптике оних Лусиндиних дијаманата, усхићују нас без остатка, до крајњих граница наше хиперзензибилне ћутиности, сасвим и до краја!

СЕЉАК:

А ми, Срби, потомци смо Косовских мученика, који су погинули за царство небеско и вечни Живот...

ОБРЕН:

Ми јесмо срби, али не нашом вољом! Као што ни оно сирото дете није могло да бира родитеље своје, тако ни ми нисмо могли да бирамо где ћемо се родити! Ми се свим бићем својим, свом пуноћом својом залажемо за културу, чији су носиоци Стингова музика, филмови Квентина Тарантина, експериментално позориште покрета и звука без текста, Мекић, мађарске колбасе, мексичке серије, романи Гинтера Граса и сатанистички памфлети наших великих пријатеља, француских интелектуалаца јеврејског порекла! Ми смо, пре свега и изнад свега, Грађани Света!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Доста митова! Доста небеске србије! Доста косова! Ми смо Свет! Србија је Свет! Ју – го – славија! Ју – го – славија!

СЕЉАК: Према томе, браћо и сестре, размислимо сада хоћемо ли са Европом, савезницом смрти, или са Христом, царем вечнога Живота. Освестимо се, поклонимо се Христу, заједно са пастирима, и звездама, и ангелима. Заједно са свима оцима и праоцима нашим српским. Поклонимо се свесилном Христу и прославимо Га са Оцем и Духом Светим, сада и свагда и на век векова. Амин.

ДЕСНА
ФРАКЦИЈА: Амин.

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Доле црноризци! Доле богумили! Ово је век компјутера!
ОБРЕН: Киборд десктоп фонт! Нетворк виндоуз хелп саунд!
Принтер порт диваисиз програм колорс бут! Стандард сабститјут теипс мци екстенжнс! Менаџер контрол панел! Пеинтбраш калкулатор ДЛЛ! Даблју даблју даблју тачка ју грађанин тачка нет цом!

ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: Тако је! Браво! Ура! Живео!

ДЕСНА
ФРАКЦИЈА: Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави, српске цркве и школе светитељској глави!...

- ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: *(Запечена, несијурно, луцајући, несложно)*
Тамо далеко, далеко крај мора... Ајде Като, ајде злато,
ајде са мном целер брати... Скалинада, скалинада...
- ДЕСНА
ФРАКЦИЈА: Тамо венци, тамо слава, где наш српски пастир Сава,
појте му, Срби, песму и утројте...
- ОБРЕН: Идемо, сви заједно! Руке горе!... Устајте, ви земаљско
робље...
- ЛЕВА
ФРАКЦИЈА: *(Грмне сложно)*
Ви сужњи, које мори глад! Неправди сад се разум свети...
итд.
- ДР: Поставићу вам једно крајње дискретно питање...
- ОБРЕН: *Још увек под ујиском њленумског пољца)*
Размахни, друже, крилом!
- ДР: Скендер Куленовић?
- ОБРЕН: Не, Оскар Давичо: Нећу са здравицама!
(Усхићено декламује)
Нећу са здравицама, рудом те славе рудари, а синдикати
делом – заставама пламеним! Висока пећи, кључај...
- ДР: Реците, господине Мијајловићу, да ли сте били на неким
функцијама?
- ОБРЕН: На функцијама?
- ДР: Да, на функцијама.
- ОБРЕН: Како то мислите – био
- ДР: А, ви сте још активни?
- ОБРЕН: Ја?...
(Крсти се, левом руком, с лева на десно)
Сачувај боже!
- ДР: Господине Мијајловићу, веома је важно да ми од-
говорите.
- ОБРЕН: *(После дуже паузе)*
Од почетка?
- ДР: Ако је могуће... Ја бележим.
- ОБРЕН: Гарантујете ми својом професионалном етикецијом да
ће ово остати строго између нас?
- ДР: Господине Мијајловићу...
- ОБРЕН: Добро, морам да питам... Дакле... Био сам.

ДР: Не чујем вас.
ОБРЕН: Кажем – био сам...
ДР: Шта сте били?
ОБРЕН: Па, то...
ДР: Аха...
(Бележи)
Кад сте били?
ОБРЕН: Па, био сам... онда.
ДР: А где сте били?
ОБРЕН: Па, тамо...
ДР: Добро...
(Бележи)
А колико дуго сте били?
ОБРЕН: Па, био сам... Тако... Био сам.
ДР: А сад нисте?
ОБРЕН: Па, јесам...
ДР: Молим вас, мало гласније!
ОБРЕН: Кажем – јесам, и сад сам...
ДР: А шта сте?
ОБРЕН: Генсек нашег Удружења.
ДР: И шта још?
ОБРЕН: Глодур нашег месечника.
ДР: И шта још?
ОБРЕН: ВД потпредседника нашег Форума за отворену еку-
менску сарадњу.
ДР: И шта још?
ОБРЕН: Политком Председништва наше Опозиционе Странке.
ДР: И шта још?
ОБРЕН: Сувласник два киоска у строгом центру.
ДР: И још?
ОБРЕН: Власник радње за ручну израду украсних предмета, тако-
ђе у строгом центру.
ДР: Бога ми, господине Мијајловићу...
ОБРЕН: Па ето, мора да се живи...

- ДР: Ви сте баш, што се каже, били.
- ОБРЕН: Па, јесте. Био и остао. Што се каже – тиха вода брег рони.
- ДР: Човек за сва времена.
- ОБРЕН: Ренесансни човек.
- ДР: Која је, по вашем мишљењу, та непроменљива константа нашег карактера, која је кроз сва та времена, кроз све те функције и положаје, остала иста, у свом природном, првобитном облику?
- ОБРЕН: Прво ја вас нешто да питам... Хоће ли ово, што сам ја вама сада набројао, драстично утицати на висину нашег хонорара?
- ДР: Господине Мијајловићу, ја људе мерим другим аршинима.
- ОБРЕН: Само да проверим. Шта ћете, притисла ова проклета беспарица, па је сваки динар као кућа... Шта сте ме оно малочас питали?
- ДР: Ништа, већ сам добио одговор...
(Бележи)
Добро! Пленум се завршио...
- ОБРЕН: Пленум се завршио нашим потпуним тријумфом над сељацима! Протерали смо их, једном за свагда, из нашег Удружења! Потурили смо им песницу под нос! А, неће нам ти чобани више прљати просторије својим блатњавим кондурама!...
(Декламује)
Омладино, да се за сув бор ухватиш, од свежине твоје озеленео би!...
- ДР: Владимир Поповић?
- ОБРЕН: Не, Гвидо Тартаља: Бор!... Елем, после тријумфа, спустили смо се у наш Клуб, да прославимо победу. Радно, уз неко пићенце ту и тамо, с мером и укусом, како нама интелектуалцима пар екселанс и приличи...

Просторије Клуба. Сепареи, пригушено светло, дискретна музика. У Клубу, искључиво чланови леве фракције.

ПРВИ ЧОВЕК: Даме и господо! Поштоване колеге! Отерасмо ми она сељачка говна у три пизде материне!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Се – љач – ка гов – на! Се – љач – ка гов – на!

ПРВА ЖЕНА: Доста је нама више тог национал – шовинизма! Србија па србија! Није србија ни највећа, ни најбоља земља на Свету!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Србија је Свет! Србија је Свет!

ДРУГА ЖЕНА: Неће нам више ти противници киретаже подметати ногу на сваком кораку! Од сада ће у овој напаћеној, искрвављеној земљи абортус моћи да се врши по слободној вољи, на сваком ћошку, у сваком киоску, у свако доба дана или ноћи!

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Фри јор маинд! Фри јор маинд!

ПРВИ ЧОВЕК: Сјединимо се, даме и господо, у пест! Сви заједно: пест! пест! маинд.

ЛЕВА

ФРАКЦИЈА: Пест! Пест! Фест! Фест!

(Певају)

Леџ гив пис а ченс!

ПРВА ЖЕНА: (Полејно декламује)

И ова пест земље србије, што претећ чобанима дере кроз облак, дефинитивно суморног чела мрачним бо-рама о праву на абортус прича вечитом...

Из позадине – жамор, гунгула. Улази Други човек, распојасан и раздрљен, са флашом у руци.

ДРУГИ ЧОВЕК: Уја! Стигли гости!

Уидају иџрубачи, жрми Калашњиков, оишије одушевљење, цика, вриска, даме се иењу на сџо, госџода иадају на колена, лејџе кравџџе, лејџџир машине, дамски шеџири и чџше, иџуџирање вискиџем и шамџџањџем; на крају се сви ухваџџе у возић и, уз иџаџињу иџрубача, иџевају.

СВИ:

На улицу из куће истрчао Ива, сав задихан, захуктао ко локомотива! Ћиху ћиху ћиху ху, ћиху ћиху ћиху ху... итд.

- ДР: Опростите, али да вам није неко из ближе фамилије радио на железници?
- ОБРЕН: Јесте, отац... Откуд вам сад то? ДР:
Покушавам да објасним тај феномен хватања у возић, нарочито у спреси с алкохолом...
- ОБРЕН: Како, молићу лепо? Па нећемо, ваљда, да се хватамо у коло?
- ДР: Кад смо већ код тога... Ништа ми не рекосте о својим родитељима?
- ОБРЕН: Обоје су потицали из старих грађанских породица. Отац је радио као инжињер на железници, мајка као професор француског језика у једној елитној средњој школи, у строгом центру.
- ДР: Браћа? Сестре?
- ОБРЕН: Старији брат.
- ДР: Шта је с њим?
- ОБРЕН: Ништа.
- ДР: Како то мислите – ништа?
- ОБРЕН: Тако. Ништа.
- ДР: Да нисте у свађи?
- ОБРЕН: Па, тако нешто.
- ДР: Где је он сада? Где живи?
- ОБРЕН: Он је остао на земљи.
- ДР: Каквој земљи?
- ОБРЕН: Породичној.
- ДР: Чекајте, ви рекосте да вам оба родитеља потичу из старих грађанских породица...
- ОБРЕН: Дуга је то прича, господине докторе. Ако сада заронимо у њу...
- ДР: Другим речима – не бисте о томе. Нека вам буде – за сада...
(Бележи)
Стадосмо код возића!
- ОБРЕН: После прославе, кренух својој кући, која се налази у строгом центру. Киша је у међувремену стала, небо се осуло звездама, па сам одустао од идеје да седнем у возић... пардон – такси... Пролазећи кроз мрачне и прљаве улице радничког кварта, где иначе врло ретко

залазим, одједном се сетих две ствари: прво, да у једној од тих зградурина са ољуштеном фасадом живи радница из мог хенд мејд шопа у строгом центру, и друго – да је њој данас слава и да ме је, још пре неколико дана, позвала да је посетим. Мени то, наравно, није падало на памет, али сада, када се већ нађох у близини, помислих – зашто да не? Моја посета не само да би показала како нимало не инсистирам на класичном, крутом односу послодавац – радник, већ би ми омогућила да попијем још један или два коњачића... Знате како се каже – клин се клином избија...

ДР: *(Бележи)*

Поменуште ваш однос са том радницом...

ОБРЕН: Искључиво платонски, заснован пре свега на мом мило-срђу према тој јадници! То је једна сирота, убога женица! Избеглица, удовица, самохрана мајка једне малолетне ћерке! Примео сам је на навалывање Софије Петроније-вићеве, признајем – нерадо, јер те избеглице, знате и сами, свега ту има... Међутим, она се врло брзо показала као квалитетна радна снага, тако да нисам зажалио...

ДР: *(Бележи)*

Ви славите славу?

ОБРЕН: Ја? Светог Николу.

ДР: Али, не верујете у Бога?

ОБРЕН: Зар човек мора да верује у бога, да би славио славу?

ДР: Па, опште је мишљење...

ОБРЕН: Никада се нисам поводио за тим неким општим мишљењем. То је заиста један крајњи конзервативизам, који је мени, као такав, одувек био стран... Из тог разлога и не инсистирам на колачу, свећи или жити. Те небитне појединости оптерећују свечани чин славе једном затуцаном, црквено – поповском обредном нотом. Ови модерни, новокомпоновани славари и слављеници данас, на жалост, и те како поклањају пажњу тим неважним детаљима, па се просто такмиче ко ће имати већу или дебљу свећу. Где су они били кад сам ја славио славу?! До јуче нису знали ни да се прекрсте!... Ајте, молим вас!

ДР: Како рекосте да се зове та ваша радница?

ОБРЕН: Нећете веровати, али – Живка.

(Прасне у смех)

Тако баш и изгледа – као нека Живка...

Живкин сѣан. Велики ѿрѣзаријски сѣо, ѿун ѿосних ђаконија. Насред сѣола – славска свећа и колач. Око сѣола – званице. На зиду – икона Свейѿо Николе, ѿод њом кандило.

Жаѿор, свечано, ѿразнично расѿоложење. Чује се звоно на враѿима.

ЖИВКА: Ево, идем!
Оѿвара враѿа, збуни се(
 Господине Обрене?!... Ви?!

ОБРЕН: *(Заѿлиће језиком, али се још држи(*
 Ја, Живка, главом и брадом! Ево, дођох ти на славу, да не причаш после – шеф овакав, шеф онакав!

ЖИВКА: Ово је господин Обрен Мијајловић, власник радње у којој радим!

Госѿи наѿло занеме, сви се уѿиље у Обрена.

ОБРЕН: Живкин шеф, драго ми је! Само ви наставите, не дајте се ометати!

БРАДОЊА: Изволте, госин Обрене, изволте! Живка, помози човеку да се смести, шта си се ту спетљала! Дај жито!

ОБРЕН: А ви сте?

БРАДОЊА: Ја сам Брадоња, Живкин брат.

ОБРЕН: Није вам то ваљда име?

БРАДОЊА: Није, ал сви ме зову Брадоња, па моште иви.

ОБРЕН: Не смета вам толика брада?

БРАДОЊА: Не смета, брате, де смета! Навико сам ја нању, их!... Ево, седи намоје место, ја ћу наћ засебе столцу!

ЖИВКА: Ево жита, господине Обрене...

ОБРЕН: Дај и то жито, нека иде у вражју матер...
Узима жиѿо
 Мммм! Ко је био мајстор?

ЖИВКА: *Сѿидљиво*
 Ја...

ОБРЕН: Е, кад си ти, Живка, морам још једну кашику...

ГОСТ: Прекрсти се, Србине, неће ти отпаст перушка са главе!

ОБРЕН: Шта, код вас је то обичај?...
(Крѿи се, левом руком, с лева на десно)
 Е па, Живка, нека ти је сретна слава... Која оно беше?

- ЖИВКА: *(Сидљиво)*
Свети Никола.
- ДР: Чекајте, не рекосте ли да ви славите Светог Николу?
- ОБРЕН: Па, јесте... Некад светог николу, некад светог јована, некад светог људевита или антуна кларета, зависи како сам расположен.
- ДР: Занимљиво...
(Бележи)
Наставите.
- БРАДОЊА: Што ћеш попит, брате?!
- ОБРЕН: Ја бих неко коњаче, ако има...
- БРАДОЊА: Има, брате, и коњаче и вињаче, ал што ћеш се троват сатим ђубретом?!... Него, ево теби да пробаш моје домаће, ја сам је лично пеко, горе, кодмене набрду. Четри године равно одлежала у храстовом бурету, укртила се, ко зејтин је... Знаш која јој једина мана?
- ОБРЕН: Нисам баш љубитељ домаће капљице...
- БРАДОЊА: Мало је има, ђаво да је носи! Ударли тад Турци набрдо, моро сам пресећ препек упола посла!
- ОБРЕН: Турци?... Опростите, где ви живите? У Турској?
- БРАДОЊА: Јок, брате... У Републици Српској.
- ОБРЕН: А, тако... Па не, видим, спомињете неке Турке...
- БРАДОЊА: Ма, то су ти ови муслимани, балије! Све су то замене Турци!
- ОБРЕН: И шта, ви сте се борили противу њих?
- БРАДОЊА: Борио, јакако! А мораш се борит, ударило, оће главом да ти закотрља побрду... Их! Бесно ти је то, ко пашче! Наврзло се, па само кидише!... Иђед ми се Турком борио! Прво уз Јездимира Дангића, после уз Радивоја Керовића! Веле старци сабрда да личим на ђеда, само што је брада уњега била још дужа!...
(Наздравља)
Ај, жив си и уздравље!

- ОБРЕН: Жив сам...
(Др-у)
Ту сам направио прву грешку те вечери.
- ДР: Да, ви... само тренутак...
(Листића белешке)
Ви, који кажете да – цитирам: “ракија смрди као ђаво”...
- ОБРЕН: Сада, одједном, прелазим на ракију!
- ДР: И то после свих оних коњачића?
- ОБРЕН: Ни дан данас није ми јасно зашто сам то урадио... Једноставно, онај питорескни Брадоња, његова изворна прича о Турцима, то примитивно славско окружење, тај обредно – мистични бекграунд са свећом и кандилом... Све ме је то помело, избацило из моје уобичајене колотечине. Прихватио сам ту чашицу домаће, и не размишљајући...
- ДР: Ово ми не личи на причу са срећним завршетком...
- ОБРЕН: Истина, упркос опојној ракији, ја сам дуго одолевао том заразном чобанизму. Дуго сам се мушки држао...
- Званице њлејџу коло, весело а ојейџ уздржано, не заборављају да је слава и свейџац. Издвојен од њих, Обрен дуби на џлави.*
- БРАДОЊА: Ајде уколо, болан, позлиће ти ту! Види га!
- ОБРЕН: У овом јога положају најбоље се одмарам кад ме боли глава.
- БРАДОЊА: Дрмни, море, још једну, па уколо! Ајд!
- ОБРЕН: Да дрмнем могу...
Дрмне
Али, коло...
- БРАДОЊА: Ајде, болан, ајде! Ено ти места до Живке, видиш да ока јадна не скида сатете!
- ОБРЕН: Ја, у ствари, не познајем правила те примитивне игре...
- БРАДОЊА: Е, ити га сад литну!... Пази вамо... Јен – два! Тако, болан! Да тресе на шубари цвеће!
- ДР: Немојте ми рећи!
- ОБРЕН: Ја сам...
- ДР: Ви сте...
- ОБРЕН: Да, ја сам се ухватио...

ДР: У возић?!
 ОБРЕН: У коло, господине докторе!
 (Очајно зањури лице у шаке)
 У проклето коло!... И знате шта је у свему томе најгоре?
 ДР: (Бележи)
 Случај се неочекивано заплиће...
 ОБРЕН: Што сам играо! Разумете?... Играо! Ја сам играо! Као да
 цео свој живот нисам ништа друго радио, него само
 играо коло! Драма ми се на шубари цвеће! Фуј! Стра-
 шно!... Тако се стидим...

*Коло везе, а Обрен, на кецу, цујка ли цујка. Поред њега Живка, мило јој,
 да милије бићи не може. Брадоња, с времена на време, поји Обрена
 ракијом из бардачећа.*

ОБРЕН: То је била моја друга грешка те кошмарне вечери.
 ДР: Заиста, необични преокрети... Наставите, молим вас, на-
 ставите! Веома ме занима да чујем како се све то завр-
 шило.
 ОБРЕН: Можете мислити како се завршило... Јер, врло брзо
 после ове моје гигантске срамоте, дошло је, најзад, до
 потпуног фијаска...
 ГОСТ: Болан Брадоња, оћемо ли загуслат?!
 БРАДОЊА: Чуј, загуслат!... Ђе сада нађе?
 ГОСТ: Ајде, Брадоња, ајде погусле!
 БРАДОЊА: А немојте ме, људи и браћо...
 СВИ: Дедере, Брадоња! Дедере, соколе!

*На ошћу радости, Брадоња доноси ђусле. Сви се ушћашају, мува да се чује.
 Брадоња ућаја сћруну, ѿа мушки развуче.*

БРАДОЊА: Негдје Србин, сакривен у гори,
 Страшно чудо измисли и створи,
 Научи га сила са небеса
 Јаворово дрво те отеса...
 ДР: Чекајте, нећете ми ваљда рећи...
 БРАДОЊА: Ископа га и кожом подапе,
 И низа њ' га коњску длаку запе...
 ОБРЕН: Да, мој докторе, баш то ћу вам рећи...

- ДР: Немогуће!
- ОБРЕН: И ја сам мислио да је немогуће, али само слушајте...
(*Ошећне*)
Онда дрво јадиково сави, па и на њ' га коњску длаку стави..
- БРАДОЊА
и ОБРЕН: Па кад длаком про длаке превуче
То му исто као муња пуче!
- ДР: Заиста, фрапантно!... Имао сам свакакве пацијенте, али ви, господине Мијајловићу...
- ОБРЕН: Ето, драги докторе, то је била моја трећа и последња грешка те вечери на Живкиној слави... Откуда ти чобански стихови у мојој свести, или боље рећи – подсвести, питате се? И ја се то исто питам. Јер, ја сам епску поезију читао само као обавезну школску лектуру, пре тридесет и кусур година. Штавише, ја дубоко презирем епску поезију! Ја је се гнушам! Где је наш чобански десетерац, у односу на племенити класицистички александринац, или, пак, слободан, невезани стих каквог филозофски настројеног модернистичког песника?!... Утолико пре ја не схватам шта се са мном догодило... Гусле, ракија... Једно потпуно лудило, једна виолентна турбуленција, један тотални, али тотални хаос...
(*Тресе се*)
Из мене је одједанпут проговорио демон под црном шајкачом, сав у црном шајканом оделу, мастан од гибанице, баздан од ракије и белог лука. Могао бих се чак заклети да су ми, у том тренутку, и ноге засмрделе на нештављени опанак...
- ДР: Смирите се, господине Мијајловићу... Овде нема никаквих демона.
- ОБРЕН: Лако је вама то рећи, господине докторе. Али, мени... Све после тога претворило се у један вртлог бесмислених слика. И наравно – ракија, ракија, читави слапови ракије... Ја сам био потпуно обамро, али се, као за инат, свега сећам...
(*Загњури лице у шаке, зариди*)
Тако се стидим! Ви ћете ме сасвим и до краја презрети!
- ДР: Реците! Избаците то из себе!

- ОБРЕН: О избацивању се управо и ради, драги мој господине докторе...
- ДР: Вас су избацили са славе?
- ОБРЕН: Камо среће да су ме избацили! Не, нешто много страшније... Ја сам добио пролив. Кумулативан, експлозиван, проливантан пролив... Из мене је точило, као из чесме! Једном речју – стихија! Незадржива стихија!... Живка ме је сместила у свој кревет, неговала као бебу читаву ту дугу, сабласну ноћ... Мирис чисте постељине, мирис ракије, мирис пролива, мирис Живкиног парфема... Суманути ковитлац, заошијан у бесмисао постојања... Луди снови, у краткотрајним паузама искиданог полусна. Хорде брадатих четника, ужагрелих очију и крвавих кама. Нарочито грозна слика – бескрајне композиције возова. Ужасавајуће тоњење, потонуће, потом егзалтација, фантастично пропињање до златних небеса, уз непрекидну канонаду громогласних прдежа и смрдљивих гасова, који ми распињу утробу... Те ноћи, дотакох дно живота. Дно дна.
- ДР: Ово је за вас, сигурно, било исцрпљујуће... Ако желите, можемо да прекинемо...
- ОБРЕН: *(Шчепа Др-а за реверс)*
Зар сада, кад долази оно главно?!... Оно, због чега сам и дошао да тражим, да молим, да преклињем и вапим за помоћ?
- ДР: Ја то више због вас... Што се мене тиче... Наставите.
- ОБРЕН: Јутро дочеках будан, савршено свестан свега око себе и у себи. Склупчана као пас, понизна до последњег тренутка, лежала је бедна Живка крај мојих ногу. Устадох лагано, да је не пробудим. Навукох на себе њен шлафрок и кришом, попут лопова, извукох се у прљаву зору тог тмурног јутра, што је мирисало на снег са далеких планинских врхунаца... Треба ли уопште да кажем да данима после тога нисам излазио из свог стана у строгом центру?... Наравно, Живку сам одмах сутрадан отпустио. Мислио сам, биће ми лакше...
- ДР: Али, није?

- ОБРЕН: Не. Јер, главног сведока своје космичке срамоте нисам могао никако да уклоним.
- ДР: Себе?
- ОБРЕН: На крају, после свега, човек ипак остане сам са собом, зар не? И тада, шта видим?... Уместо себе, на кога сам навикао и са којим сам тако лепо и у складу живео толике године, ја се наједном, без икаквог упозорења, суочавам са једним другим Обреном Мијајловићем. Истина, он и даље носи скупе италијанске ципеле од чисте коже, али са његових ђонова сада се цеди блато каљавих српских поља и њива, преко којих тутње захуктали возови. Ујутру, када облачим сако, мени се на раменима привиђа копоран. Уместо најфинијих памучних чарапа, ножне прсте гребу ми груби вунени обојци... Помислите само, господине докторе, чак и док једем своје најомиљеније јело – поховани месни нарезак, са салатом од кивија и папаје – мени се по носу врзма смрад пасуља, са запршком од алеве паприке. Да не причам о томе како се, уху ми драге сирене аларма и аутомобила, неком чудном магијом, претварају у потмуло, претеће мукање говеда са испаше... О, господине докторе! Шта се то збива? Да ли ме је зграбила епидемија чобанског национализма? Ако је тако, са мном је готово... Али, ја сам још тако млад! Ја још желим да пуним плућима, као некада, са уживањем удишем смрдљива испарења ауспуха! Да ме ујутру буди цвиљење трамвајских шина, а не огавни пој славуја! Да водим учене разговоре, а не да се изражавам у мрском десетерцу! Да газим кучећа говна по асфалту, уместо зелене, зелене траве дома мог! Да идем на састанке и пленуме нашег Удружења, а не на сељачка прела и посела! Једном речју, ја желим још да живим! Желим да живим! Да живим!
- ДР: Смирите се, господине Мијајловићу. Живећете ви још, овако или онако...
- ОБРЕН: Да ли то значи да за мене има наде?!... Докторе! Да ли за мене има наде?!
- ДР: Да, мислим да за вас има наде, иако сте дебело забраздили...

- ОБРЕН: Ја сам глина у вашим рукама! Месите ме, гњавите, пљуните ме, тресните о под! – али помозите, ја вас молим, помозите...
(На коленима, љузи до Др-а)
Спасиоче мој...
- ДР: *(Дигне Обрена, враћа га на сценолицу)*
Устаните, господине Мијајловићу... Вратите се на своје место.. Седите, приберите се...
- ОБРЕН: *(Декламује)*
Тад ћу можда прићи кући гдје се родих, и знам сасвим јасно – згариште ћу наћи и чађаве греде у дворишту тјесном...
- ДР: Јуре Каштелан?
- ОБРЕН: Не, Марин Франичевић: Митраљезац треће далматинске бригаде враћа се у своје село.
- ДР: Господине Мијајловићу, бојим се да вам неће бити пријатно ово што ћу вам рећи...
- ОБРЕН: Значи, ја сам готов? Ипак готов?... Има ли шта горе од духовне смрти још младог човека?
- ДР: Ви сте, драги мој господине Мијајловићу, једна обична будала.
- ОБРЕН: Како, молим?...
- ДР: Ви живите сами. Жена вас је, по сопственом признању, избацила из стана. Децу не спомињете. То значи да деце или немате, или, ако имате, да вам до њих нимало није стало. Живећи сами, ви сте детаљно, као и сваки самац, утврдили своје свакодневне навике. Не улазећи у дубљу анализу тих навика, ја сам убеђен да су оне првенствено подређене вама и једино вама...
- ОБРЕН: Па, моје су. Које би биле подређене?
- ДР: То кажем само из једног разлога – да бих подвукао вашу безграничну себичност.
- ОБРЕН: Ја себичан?!... Ово први пут чујем!
- ДР: Све што у животу радите – радите на своју корист, да би задовољили сопствене апетите. Други људи вас занимају само утолико, уколико од њих имате користи. Онога тренутка када престају да буду корисни за вас, ви их одбацујете као старе ципеле...
- ОБРЕН: А Живка?!

- ДР: Отпуштена, претпостављам – без речи објашњења.
- ОБРЕН: То је тачно, али ја сам је примио кад јој је било најтеже!
- ДР: Само зато што је, као избеглица, била јефтинија радна снага од домаћих радника.
- ОБРЕН: Али, моје милосрђе, моје топло људско саосећање, коначно – моја племенитост...
- ДР: Ајде, господине Мијајловићу. Не лупетајте глупости... Кријете се иза тих китњастих фрази, исто као што већ читав сат покушавате да ме фасцинирате интонирањем празних цитата и стихова, које је време, заједно са њиховим творцима, неповратно прегазило... Уопште, ваш начин изражавања више је него јадан. Он осликава једну личност која је, можда, некада, кроз неку школу и прошла, али школа никада није прошла кроз њу. Ваш тужни говор над одром покојног пријатеља прави је пример фасцинанте празнине вашег бића и, истовремено, покушаја да се изразите на вама непримерен начин, што, све заједно, даје једну крајње трагичну слику. Да не коментаришем оно испразно трабуњање на такозваном пленуму вашег вајног удружења... Претпостављам да сте се некада окушали у литератури?
- ОБРЕН: Па јесте, ја пишем песме... Трудим се да ухватим сва она танана преламања лирских жица људске душе...
- ДР: Могу да замислим... Дајте, молим вас, реците пар ваших стихова.
- ОБРЕН: Врло радо!... Ево, на пример, из моје Оде човеку – демијургу...
(Надахнуто декламује)
Набрекло ждрело града у висини димњака, небо камен,
оловна крила дугиних боја у грмљавини пластичних саксија...
- ДР: Типично.
- ОБРЕН: Птице без кљуна, крваво перје неонских реклама у строгом центру задиханог велеграда...
- ДР: Доста више, ако Бога знате!
- ОБРЕН: Али, ја пишем за себе!

- ДР: Бар то, хвала Богу! Међутим, то што пишете за себе, нимало не утиче на смањење вашег самољубља, које је, можда, веће и безграничније чак и од ваше себичности. Ви пишете за себе, али зашто?
- ОБРЕН: Зато што нико није вредан да види моје надахнуто дело...
- ДР: Не, већ зато што сте некада, некоме, показали своје безвредне тричарије на папиру и тај вас је, сасвим оправдано, исмејао. Иначе по својој природи неповерљиви, уплашени, несигурни и крајње интровертни, ви сте се, после тога, увређено повукли у себе, одлучни у намери да убудуће нас, обичне смртнике, лишите свог божанског песничког дара... Хвала вам на томе, у име свих оних који ваше стихове никада неће чути.
- ОБРЕН: Молим, и други пут... Чекајте, шта хоћете да кажете?!
- ДР: Непрестано потхрањујући своје самољубље, успели сте да убедите себе како нисте ништа друго, до још један несхваћени геније. Зар је у историји књижевности, и не само књижевности, мало оних, чију вредност средина није умела да схвати и прихвати?
- ОБРЕН: Тако је! Ја сам један од њих! Моји стихови, моје песме, чеда моја, простаци не схватају...
- ДР: Ви сте духовни патуљак, који нема храбрости да промоли нос из чаме своје собе и да се упореди, или одмери, с људима од крви и меса. Али, утешите се – нисте једини... Јер, исти такви, па можда и гори, јесу и они који чине ваше најуже окружење. Искомплексирани, исфрустрирани, разједани мржњом, интригама, завишћу и, свакако, алкохолем, литрима и литрима алкохола – који, узгред речено, представља врло важан чинилац дружења у вашим заједничким сеансама – ви сви налазите у себи довољно заједничких особина, да би се окупили у некакво секташко фантомско удружење. Тако издвојени од обичних смртника – вредних пажње само онда када треба да вам се диве – стичете сасвим погрешан утисак о сопственом елитизму и духовној надмоћи у односу на друге. При томе, међутим, не увиђате да је ваш свет лажан, крхкији од најкрхкијег стакла и да би се, у сукобу са стварним, свакодневним, суровим животом распао у хиљаде комада. Заправо – ви то увиђате, али подсвесно, и то је разлог зашто тако бескрупулозно и сурово, сједињени у песницу – што би

ви рекли, чувате своју позицију самопрокламованих интелектуалаца пар екселанс, цитирам – “тако искрено забринутих за будућност овог јадног и напаћеног друштва”.

- ОБРЕН: Господине, ви то мене вређате?
 ДР: Да, што питате?
 ОБРЕН: Ја то не дозвољавам...
 ДР: Ма немојте? И? Шта ћете да предузмете?
 ОБРЕН: Ја ћу... Ја ћу... Ја ћу се убити!
 ДР: Јел? А како?
 ОБРЕН: Обесићу се! Да! Сада! Одмах! О кваку!
 ДР: Ајде, и то да видимо.
 ОБРЕН: Шта ви мислите!... Нећете ви мене више... Ааа, не може се са мном тако!
(Везује слободан крај кравајџе за кваку)
 ДР: И шта сад?
 ОБРЕН: Сада... Ја ћу... Ево овако... Кврц!
 ДР: Кврц?... Ајде, море, не глупирајте се ту више. Врло добро знамо, и ви и ја, да од тог посла нема ништа, јер ни за шта нисте ни способни. Кад је у питању празна прича и лупетање, ту сте без премца. Али, чим дође до чврстог – вас ни од корова... Наравно, кад је у питању ваш лични интерес, пардона нема. И ето једине додирне тачке где сте препознали себе у Ничеовом натчовеку! Преко лешева до звезда! Не улазећи у то да сте и тог иначе врло проблематичног Ничеа, као и већину других ствари, тек површно схватили – прихватајући од њега само оно што вама лично одговара – сигуран сам да сопствени неморал правдате некаквим вишим циљевима, а за добробит читавог човечанства...
 ОБРЕН: Али, докторе! Како да се ујединимо са Европом и Светом, ако се замајавамо таквим ситницама, каква је, на пример, морал?!

- ДР: Признајте поштено да бисте радије појели сва белосветска говна, него парче свеже, топле, миришљаве српске проје са домаћим кајмаком?
- ОБРЕН: Али, наравно! То се подразумева!
- ДР: И све што је страно априори је добро?
- ОБРЕН: Тако је! Сад говорите мојим језиком!
- ДР: Док је све домаће априори бљак и никакво?
- ОБРЕН: Наше Удружење се, између осталог, залаже за увоз страних артикала, па били они и озрачени, или заражени вирусом лудих крава!
- ДР: Знате ли шта сте ви, господине Мијајловићу?
- ОБРЕН: Ако мислите опет да вређате...
- ДР: Ви сте комуниста.
- ОБРЕН: Ја?!... Комуниста?!... Е, сад стварно морам да се насмејем...
(Смеје се)
- ДР: Истина, не комуниста у изворном смислу те речи. Не загрижени, заслепљени фанатик, који је, зарад својих идеала, спреман да жртвује не само свој живот, што није нимало страшно, већ и небројене животе других људи, што је много страшније. Не, такав комуниста ви нисте...
- ОБРЕН: Молим, ја уредно славим славу!
- ДР: Уредно, и Светог Николу, и Светог Јована, и светог Људевита, и светог Антуна Кларета, јел тако?
- ОБРЕН: Шта је ту лоше? Сви су заступљени, нико се не љути...
- ДР: Ви сте, господине Мијајловићу, тек бедна креатура оних фанатичних комуниста из прве половине двадесетог века. Крајњи нузпроизвод једног крвавог, наказног друштвеног система, који је ову земљу довео на саму ивицу потпуне пропасти. Система, који у корену затире све национално, коме је највећи противник традиција, који не признаје гробове праотаца, који се упира из петних жила да разори наше сећање, нашу веру и све оно што је нама Србима најсветије, од Светога Саве, па до данас. Система, који нас је – до краја разголићен у свом крајњем, монструозном облику – увукао у бесмислене, унапред изгубљене ратове, унизио у очима света до нивоа бестијалних звери и свео на себичне јединке,

којима је само у интересу како да дочекају нови дан... С поносом истичете свој јадни атеизам, издајете се за анационала, за грађанина света, за слободан неспутани дух – не увиђајући ни хиљадити део опасности, што прети од тог жидовског лажног морализма са стотину образина. Зашто не увиђајући?... Зато што не схватате најпростију чињеницу, а то је: да национализам није никаква срамота, никакво зло. Напротив – он је потреба, он је основа за све што човек у животу мисли и дела, и једина гаранција да се до краја остане на исправном путу – на оној уској Христовој богази, поплочаној сузама и крвљу невиних страдалника. Отурајући од себе с гнушањем и најмању помисао о припадности својој нацији, ви сте погубили све најважније путоказе у вашем животу и тако постали лак плен за вампире новог светског поретка, који, управо преко таквих мутаната као што сте ви, подривају темеље сваке здраве људске идеје...

- ОБРЕН: Доста! Ја не дозвољавам!...
Хеј Словени, јошће живи дух наших дедова!
Док за народ срце бије њеђових синова!...
- ДР: Ђут, бре! Срам те било!
- ОБРЕН: Шта, ви ми не дате да певам нашу химну?! Шта замишљате, ко сте ви?!.. Ја сам се отворио пред вама, као шкољка! Ја сам вам пружио своје срце на длану, а ви се ту бацате балегом на мене! Јел знате ви ко сам ја?!... Ја сам Обрен Мијајловић! Ја сам син овог напаћеног народа! Ја сам...
- ДР: Слушајте, господине Мијајловићу, ако из ових стопа не умукнете...
(Преићеће прилази Обрену, шајуће му)
- ОБРЕН: Не верујем!... Ви се никада не бисте усудили...
- ДР: И не само то, него и...
(Шајуће му)
- ОБРЕН: Ви сте луди... Ви нисте нормални...
- ДР: Јел то јасно?
- ОБРЕН: Пустите ме, одмах! Ја хоћу кући!
- ДР: Куш, бре!
(Звизне му заушку)

- Питам, јел јасно, или да опет...
(Замахне руком)
- ОБРЕН: Јасно је! Јасно је! Немојте ме више тући! Молим вас, ја не подносим батине!
- ДР: Ајде, доста ту, обришите нос...
- ОБРЕН: (Рида)
Ја сам готов... Ја сам мртав, мене нема... И оно мало људског у мени, ви сте данас исмејали и понизили...
- ДР: Није тако, господине Мијајловићу. За вас има излаза.
- ОБРЕН: Ја га не видим... Мрак је свуда око мене...
(Декламује)
На врху, лед. Крш, блато наоколо. Доље, у кланцу, мутан поток шуми... Назор: Титов "Наприед"...
- ДР: Суочите се са собом. Покајте се, искрено се покајте. Замените гордост смерношћу, гнев трпеливошћу, страх љубављу. Суочите се са својима ближњима. Сагледајте их по дањем светлу, онаквима какви заиста јесу. Прихватите подједнако њихове мане и добре особине. Отидите у цркву. Прекрстите се као човек, запалите свећу! Обиђите гробове својих родитеља, залијте их сузом! Помирите се са својим братом! Пружајући му ослонац, потражите и наћи ћете у њему ослонац за себе! Вратите се своме извору, јер само ту извире најчистија вода! Вратите се у окриље свога народа! Не презрите паганско његово сећање на наше древно наслеђе, старозаветно његово страдање, његову јеванђељску способност стрпљења и трпљења! Престаните да делите људе на чобане и интелектуалце пар екселанс!... Зар не увиђате?!... Она среда, коју ви толико проклињете, заправо вам је донела само добро! Ракија, коју презирете, измамила је из вас намерно потиснуто сећање на епски десетерац, на ритам српскога кола! У вама, упркос свему, још увек тиња жар! Распалите га, постаните коначно човек! За покајање никада није касно! Будите Србин, поносни на своје српство!
- ОБРЕН: Али, како да га распалим?... Ја не могу сам... Сувише сам слаб, сувише бедан и јадан...
- ДР: Ја ћу вам помоћи, господине Мијајловићу! Пред нама није лак посао, али, уз помоћ Божију, ми то можемо! Ви то можете!

- ОБРЕН: Знам, али у данашњој беспарици...
- ДР: Какве паре, молим вас! Ја за себе не тражим ништа! Ваш успех биће моја једина и највећа награда!
- ОБРЕН: Тако је! Ви сте у праву! Ја ћу већ колико данас отићи у цркву! Ја ћу упалити свећу! Ја ћу се покајати, искрено покајати! Ја ћу се, као заблудели син, вратити у окриље свога народа и он ће ми опростити све моје грешке! Ја ћу се помирити...
(*Нагло сјласне*)
Зар баш морам да се помирим с братом?
- ДР: Што?
- ОБРЕН: Ако би некако могло без тога...
- ДР: Не може.
- ОБРЕН: А зашто, молићу, не може?
- ДР: Зато што је то ваш брат, човече! Зато што, ако се не помирите са братом, све остало пада у воду!
- ОБРЕН: Брат, па шта! Чудна ми чуда! Сад, ако ми је брат, треба да се ухватим за уши и играм пипиревку, јел!
- ДР: Господине Мијајловићу, шта оно рекосте за ваше родитеље?... Отац инжињер, мајка професор?
- ОБРЕН: Па јесте... Да... У строгом центру...
- ДР: Ајде да поставимо то мало другачије... На пример, отац вам јесте радио на железници, али као, рецимо – скретничар. Рођени сте и одрасли у приземној, нахереној скретничарској кућици, са малим двориштем и парченчетом баштице у окућници. Ливаде, њиве и кукурузи сав су видик вашег детињства... И ваша мајка јесте радила у школи, сеоској, малој, са свега двадесетак ђака, али као теткица... Она је, у истој тој баштици иза ваше куће, засадила и са љубављу неговала мало поврћа, бокор ружа, киту јоргована...
- ОБРЕН: Како знате?... Ви сте се распитивали... Ви сте ме пратили...
- ДР: Уз све то, један од родитеља био је друге националности, или вере...
- ОБРЕН: Мајка је, заправо, припадала адвентистичкој цркви... Али, ја не разумем... Ви сте у дослуху са мојим братом...

- ДР: Увек сте презирали ту средину. Увек сте у себи осећали потребу да побегнете. Да се уздигнете, да заборавите све те возове који су пролазили, црвену шапку вашег оца и мирис ружа из мајчине баште...
- ОБРЕН: Да! Мрзим возове! Мрзим скретничаре! Мрзим руже! Мрзим ките јоргована!
- ДР: Како је све то далеко од Ничеа, Стингове музике, Европе и Света, зар не, господине Мијајловићу?
- ОБРЕН: Само ја знам колико је то истински далеко, проклетниче...
- ДР: За разлику од вас, ваш брат је остао... Данас, он живи у истој тој кућици, само што је она још запуштенија и нахеренија. Данас он носи црвену шапку скретничара и испраћа безбројне композиције. Његова жена окопава лук иза куће, а њихова деца трче истим оним ливадама, којима сте ви некада трчали и – ко зна? – можда размишљају како ће, једнога дана, сести у један од тих вагона и отићи негде далеко, у бели свет, који ће их дочекати раширених руку...
- ОБРЕН: Ви увиђате?... То је јаче од мене...
- ДР: Ви грешите.
- ОБРЕН: Ја не могу да се мењам...
- ДР: Не журите, господине Мијајловићу... Улог је сувише велики.
- ОБРЕН: Ја не желим да се мењам! Нека је и по сто пута цабе и бесплатно!
- ДР: Али, ја вам нудим избављење, спас...
- ОБРЕН: Ја желим да останем свој! Не! – ја морам остати свој! Свој на своме! Или свој са својим на своме, или ме неће бити!
- ДР: Да ли је то ваша последња реч?
- ОБРЕН: Хауг!

Пауза, ду̀га и најд̀ша. Обрен цет̀ти на својој ст̀олици, Др замишљено куцка оловком о ст̀о.

- ДР: *(Измењеним т̀оном)*
Добро, господине Мијајловићу... Ствари овако стоје. Ви сте болесни. озбиљно болесни. Ви патите од нимало безазленог синдрома губитка насилно стеченог

идентитета. Губитак је тренутан, вероватно изазван стресом, али има тенденцију да прерасте у хроничан. У сваком случају – излечив је. Ја ћу вам помоћи. Лечићу вас својом јединственом, оригиналном методом, која се до сада, кроз дугогодишњу праксу, показала као изузетно, готово стопроцентно успешна... Наравно, вама је свакако већ јасно да ће то коштати извесну суму новца, која није мала...

ОБРЕН: Не питам за цену! Само ме излечите! Желим да будем поново нормалан! Поново здрав!

ДР: Врло добро... Посматрајте овај часовник у мојој руци. Опустите се, не мислите ни на шта...

ОБРЕН: Ни на шта...

ДР: Вама се спава...

ОБРЕН: Мени се спава...

ДР: Ви ћете сада понављати за мном...

ОБРЕН: Ја ћу сада понављати за вама...

ДР: Понављајте: Ја сам грађанин...

ОБРЕН: Ја сам грађанин... Ја сам грађанин... Већ ми је боље... О да, ја сам грађанин! Грађанин!

Потпуни, црни, у правом смислу речи мрки МРАК.